

Optimaliseren van leren in en rond PO, VO en MBO

Ton Mooij

Presentatie OTEC 1 juni 2006

Overzicht

1. Persoonlijke achtergrond en expertise
2. Leren in multiniveau contexten
3. Ontwerp 'leerlinggericht' onderwijs
4. Competentie- // onderwijsontwikkeling in praktijk
5. Lopende onderzoeksprojecten
6. Onderzoeksplannen
7. Conclusies / discussie

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

1. Persoonlijke achtergrond en expertise

1. Psychologie VU Amsterdam
2. Onderzoek van onderwijs, variatie methodologie RU / ITS
3. O.a. initiator en convenor 'ICT in education and training'
4. Leerprocessen
 - a. 'Begaafdheidsverschillen', motivatie en prestatie indiv. / groep
 - b. Cognitief: multiniveau leerprocessen en -effecten
 - c. Sociaal: idem, bijv. pesten, geweld in en rond scholen
 - d. Optimalisering: interventieonderzoeken, specifieke ICT
 - e. Multiniveau contextuele leertheorie incl. ICT
 - f. Praktijkonderzoek, -ontwikkeling, -implementatie, en -evaluatie
 - g. Voorschools, PO, VO, MBO

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

2. Leren in multiniveau contexten

Ontwikkeling leren positief

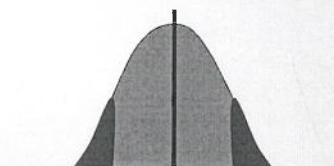
- Grote meerderheid

Opvallend, negatief: circa 15 – 20 %

- Aangeboren handicap (divers), gezondheidszorg
- Thuis: verschil sociaal, taal, cultuur, land van herkomst
- School: gemiddelde, indiv. en groepsprocessen & -effecten
- Buurt: economisch, sociaal niveau, werkloosheid
- Uiting bijv. demotivatie, lastig gedrag, pesten en geweld, onderpresteren / cognitive reversal shift hb leerlingen

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Risk - OK – Risk

- Language
- Social
- Emotional
- Cognitive
- Language
- Social
- Emotional
- Cognitive

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Verschillen tussen leerlingen per competentiegebied

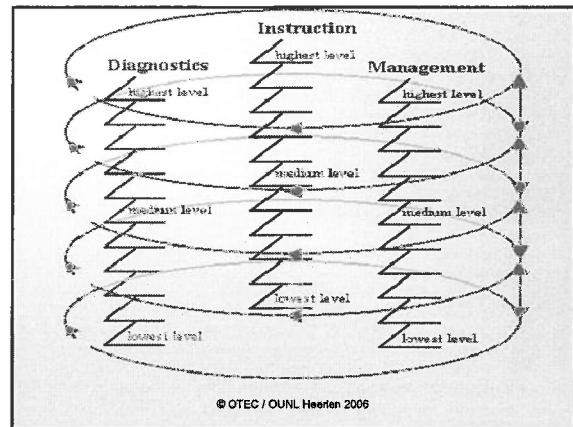
	Laag	Midden	Hoog
Beginniveau	Lager	Midden	Hoger
Leerstappen	Kleiner	Midden	Groter
Motivering	Concreet	Midden	Abstract
Structurering	Opdracht	Midden	Creatie
Duur werken	Korter	Midden	Langer
Herhaling	Met variatie	Midden	Nieuw
Begeleiding	Vaker	Midden	Minder
Zelfregulerend	Minder	Midden	Meer

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Curriculum level Learning

6. set of curricula, educ. type	6. specific qualific. / certific.
5. curriculum realm, set units	5. groups of learners / coaches
4. unit, theme, set subunits	4. content / level of skill / requir.
3. subunit, set of activities	3. specific / diagn. / remedial
2. activity, set of tasks	2. variation in eval. / assessm.
1. task	1. specific, measur., assessm.

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Multilevel contextual learning

- Differentiation of learning procedures and materials
- Design and use of integrating ICT support
- Improvement of development and learning progress

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

3. Ontwerp 'leerlinggericht' onderwijs

- Integratie competentiegebieden voorschoolse jeugdgezondheid / peuterspeelzaal / school
- Beginkenmerken vierjarigen via screening
- Aanbod vlgs. ontwikkeling aanwezige leerlingen
- Differentiële inhouden / diagnostische en didactische organisatie // indicatoren jeugdzorg
- Integratie kerncurricula, evaluatie / assessment en flexibele organisatie in en rond school
- Doorlopend: voorschools / PO / VO / MBO

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Noodaanpak en systeemaanpak

1. Noodaanpak • Overleg kind, leerkracht, ouders, ev. diagnostiek • Interesse kind, met anderen • Werkgroepje(s) met (deels) eigen onderwerpen / tempo • Niveaubepaling per groepje • Zelfstandiger werken / indikken / uitbreiden / op problematiek toespitsen • Motivationale en cognitieve motor voor sociale ontplooiing	2. Systeemaanpak • Beginkenmerken alle kinderen / leerlingen • Inhoudelijk-didactisch heldere ordeningen • Per competentiegebied • Combinatie inhoud en werkvorm in flexibele leerstoflijnen • Heldere evaluatie / assessment volgens meer criteria • Organisatieontwikkeling en teamproces

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Soorten leeractiviteiten:

- T** taakactiviteit of standaard activiteit. Wordt door lerende uitgevoerd en afgesloten zonder evaluatie of beoordeling door leerkracht of docent, de leerling of andere leerlingen.
- E** evaluatieactiviteit. Wordt afgesloten met een evaluatie / assessment of beoordeling door (onder andere) leerkracht of docent.
- N** normactiviteit. Evaluatieactiviteit die een landelijk geldende norm representeert.

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Soorten groepen lerenden

- **Basisgroep:** Op leeftijd, schooljaar PO / VO / MBO of locatie gebaseerde groepering van individuen of werkgroepen.
 - Voorbeelden: groep 1a, klas 2a, groepen onderbouw, klassen middenbouw, opleiding motorvoertuigen etc.
- **Werkgroep:** Een op eigenschappen (individuele kenmerken) gebaseerde groepering van individuen of kleine groepen.
 - Voorbeelden: taalniveau 1, kinderen met een rekenvoorsprong of bepaald gedragsprobleem, etc.

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Structurering speel-/leerinhoud: PDKS: Pedagogisch-Didactische Kern Structuur

- Gebaseerd op diagnostiek in jeugdzorg, onderwijs, leerlingvolgsystemen, etc.
- Integratie en ordening van vaardigheden in en tussen competentiegebieden in de leeftijd 0-20 jaar
- Geïmplementeerd in webapplicatie DIMS: Diagnostisch en Instructie Management Systeem
- www.dims.nl

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

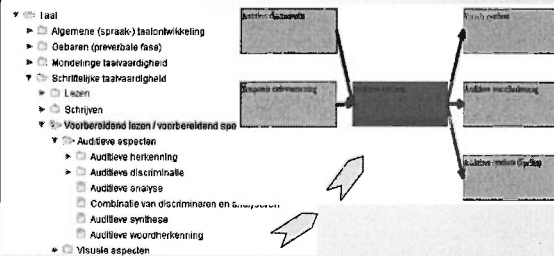
PDKS:

- Per competentiegebied:
 - Vaardigheden-volgorde
 - Relatie met andere competentiegebieden
 - Koppeling aan taken / activiteiten van lerende en / of groepje via taken- of activiteitschema's
- Per lerende of groepje, maar ook bijvoorbeeld per groep / klas, jaargroep, bouw, locatie, school / instelling, regio of landelijk:
 - doorlopen van activiteitschema's (leerstoflijnen)
 - heldere voortgang in niveauopbouw van vaardigheden

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

De PDKS in DIMS

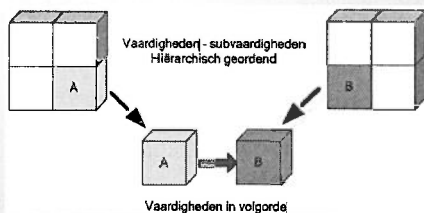
Vaardigheden in hiërarchie en in volgorde

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

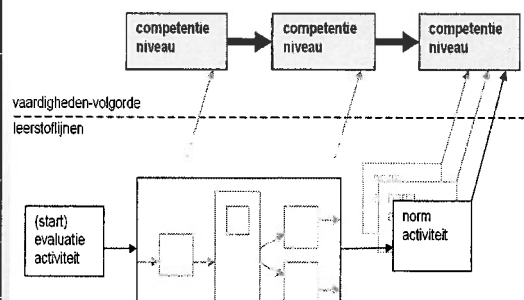
De PDKS in DIMS

Vaardigheden in hiërarchie en in volgorde

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Leerstoflijnen: van vaardigheden(volgorde) via diverse taken of activiteiten naar realisatie van (een competentieniveau) binnen een of meer vaardigheden

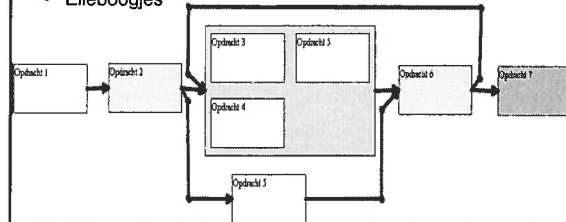
Activiteitschema / leerstoflijn

- Ordening van taken / activiteiten (in school etc.)
- Werken naar een (competentieniveau binnen een) vaardigheid
- Keuzeblok van activiteiten:
De opdrachten die hierin worden aangeboden, mogen door de leerling vrij worden opgepakt en afgesloten.
In een keuzeblok kunnen alleen taakactiviteiten worden opgenomen.

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Constructiemogelijkheden bijv.

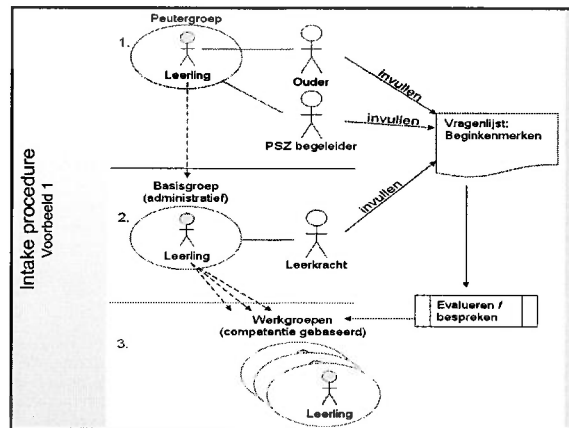
- Activiteiten op het tekenbord (T – E – N - startnode)
- Keuzeblok
- Lijnen
- Elleboogjes

4. Competentie- // onderwijsontwikkeling in praktijk

- Elke lerende dient continue te worden ondersteund in zijn / haar ontwikkeling
- Per competentiegebied: sociaal, emotioneel, creatief, cognitief, motorisch, ethisch, esthetisch, etc.

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Screenen beginkenmerken

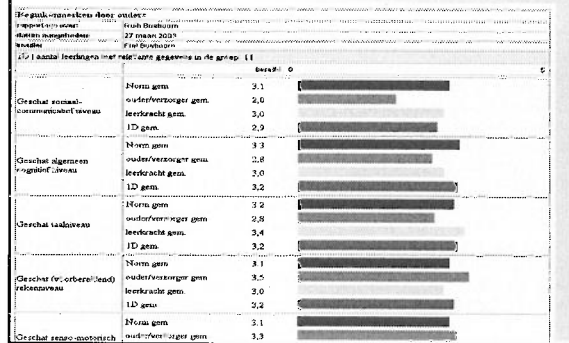
Peuterspeelzaal, ouders, leerkracht groep 1

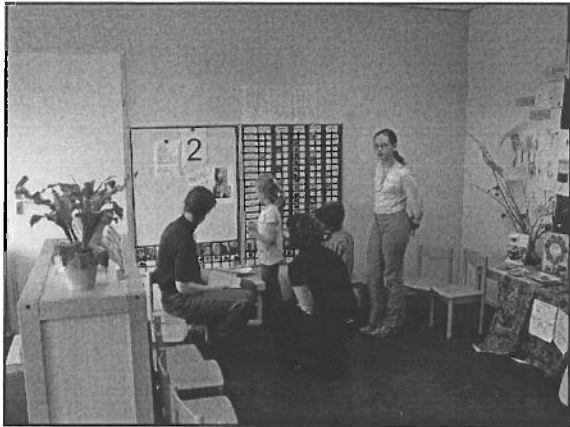
Beginkenmerken door leerkracht
Geschat taalniveau

In vergelijking met leeftijdgenoten is een kenmerk van het kind

☒ naar betekenis van woorden vragen	minder
☒ moeilijke woorden willen begrijpen	- kies -
☒ in goede zinnen praten	- kies -
☒ interesse in lezen	minder
☒ leest het?	iets minder
☒ interesse in letters/schrijven	even veel
☒ schrijft het?	iets meer
	meer
	- kies -

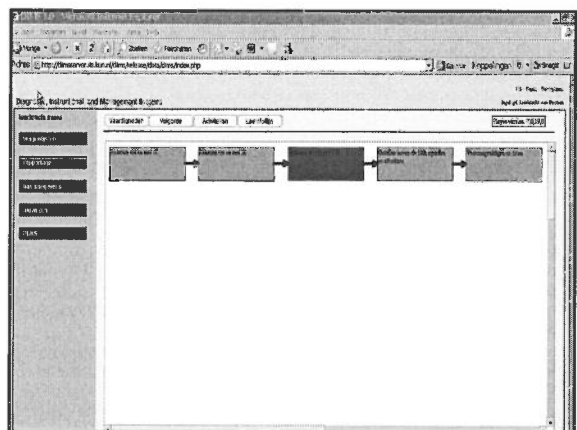
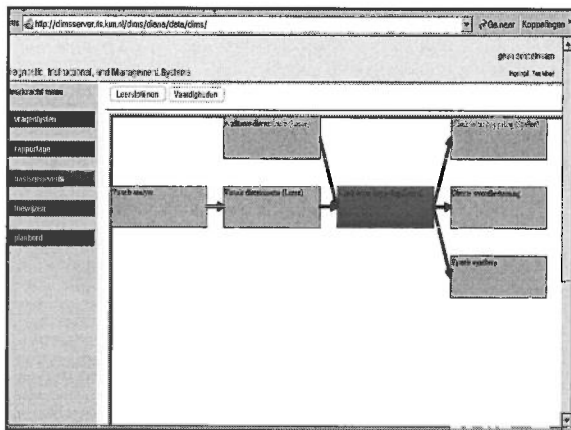
Resultaten vanuit verschillend perspectief als basis voor samenwerking

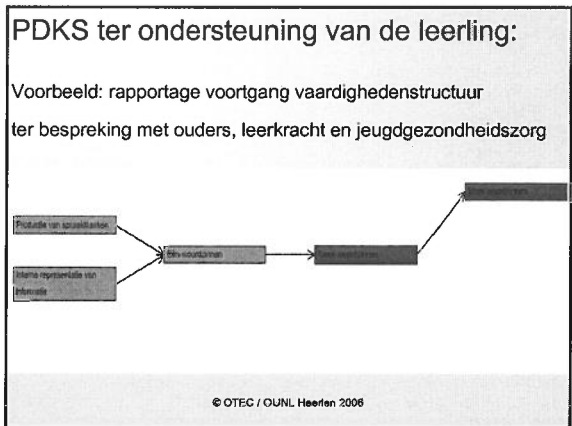
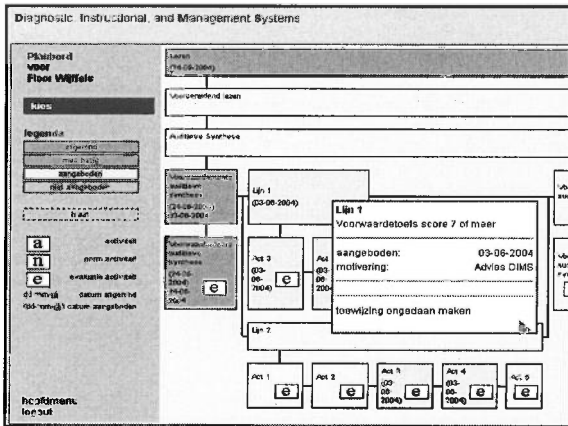
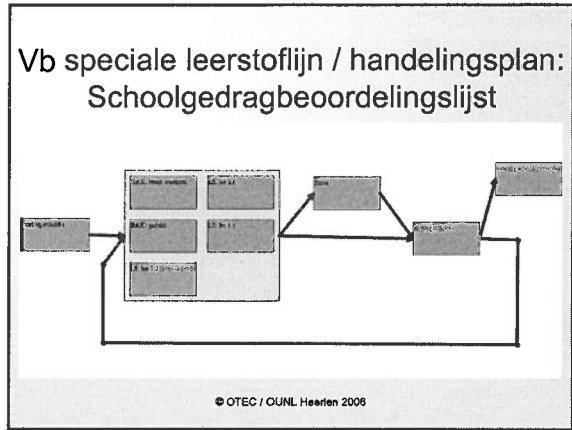
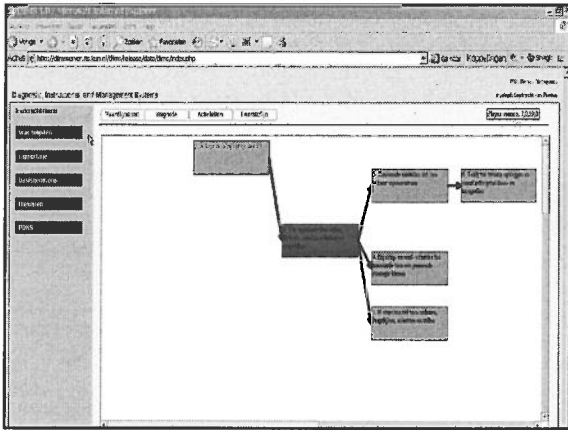

PKKS:
 Voorbeeld vaardigheden gestructureerd in volgorde
 Informatie voor bijvoorbeeld een leerkracht
 Keuze van vaardigheid waaraan een activiteitenschema kan worden gekoppeld door
 bijv. de leerkracht

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

PKS ter ondersteuning van de leerling:

Voorbeeld: Resultaten over een bepaalde periode

DIMS - Leerlingdossier
Leerling uit Testgezin

Nieuwe vaardigheden in periode 04-04-2004 - 04-10-2004

Vaardigheid	Activiteit	Score	Toewijzing/opmerkingen
Bezig met werken aan de volgende vaardigheden			
Vaardigheid: Twee woordzinnen			
Leerstoflijn: Test leerstoflijn			
Actie:	1-9-2004	Beoordeeld	Score: 6 Toewijzing: bij de score 6
Subtoets 4	10-9-2004	Onderhanden bij leerling	

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

PKS ter ondersteuning van de leerkracht:

Indicatie beoordelen en toewijzen van een nieuwe activiteit

welkom bij DIMS!

Groepen:

2 kinderen in deze groep

Leerling uit Testgezin (setting) ✓ [beoordelen activiteit] [toewijzen] | Leerling 2 Testgezin (lees11734)

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

PDKS ter ondersteuning van de leerkracht:

Beoordelen afgeronde activiteit

geen
plaatsje
bekend

Subtieto 4
voorwaardelooke syntetere syntese U1 leestlin. Subtieto 4 9 lettergrepen samenstellen

Leerstofde
Toekindig / opmerkingen:

Leerstof: Leering in Tevgeun
Vervolg van de leering
opmerkingen van de leering

Score
[]

Score door de leering
[]

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

PDKS ter ondersteuning van de leerkracht:

Kiezen uit vervolgvaciviteiten op basis van afgeronde activiteit(en)

DIMS adviseert een mogelijke vervolgvaciviteit (groen) op basis van behaalde scores op afgeronde activiteiten

Act 1.3	Act 1.4	Act 1.5	Act 1.6	Act 1.7	Act 1.8	Act 1.9	Act 1.10	Act 1.11	Act 1.12
...

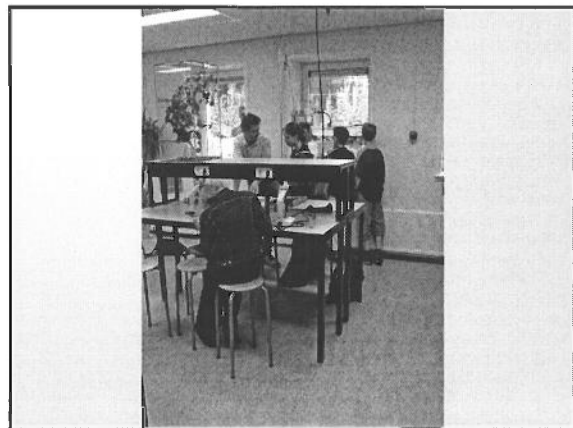
© OTEC / OUNL Heerlen 2006

PDKS ter ondersteuning van de groep / klas:

Vragenlijst: Prosocial Gedrag
per schaal en in vergelijking met de norm

groep 1	t A	aantal respondenten	25 leerlingen	datum aangeboden	11 april 2003		
groep 2	groep 6b	aantal respondenten	26 leerlingen	datum aangeboden	22 april 2003		
		norm		norm			
		\bar{X}_1	\bar{X}_2	SD	SD 1	SD 2	
Antisociaal gedrag leerkracht		1,36	1,06	1,16	0,71	0,29	0,51
Aanpak van pesten in de groep / klas		1,99	2,32	2,59	1,08	1,36	1,56
Aanpak van pesten helpen gepeste		2,06	2,20	2,36	2,00	1,20	1,15
Aanpak van pesten aanpak door		2,02	1,75	2,04	1,26	1,06	1,16

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

Optimalisering praktijk in en rond scholen

- **Diagnostiek:**
 - Beginkenmerken kind / thuis
 - Bijzonderheden ivm ontwikkeling en leren
- **Instructie:**
 - Regulier aanbod ten dele via leerstoflijnen
 - Specifieke aandacht mbv een leerstoflijn (bijv. taal)
- **Management:**
 - Integratie voortgangsregistratie en -evaluatie
 - Overzichten ter bespreking ouders / instelling / school
- **Systematieken:**
 - Overzichten voor ontwikkeling en samenwerking in en rond school
 - Overzichten voor instellingen, gemeente, provincie, landelijk beleid

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

5. Lopende onderzoeksprojecten

- Succescondities hoogbegaafde leerlingen
- Praktijkontwikkeling PO
- Competentieontwikkeling in VMBO Groen
- Veiligheidsmonitor VSO
- Advisering LNV / MBO

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

6. Onderzoeksplannen

- Opzet en evaluatie breedte-/dieptestrategie HB
- E-portfolio: (intake) PO – tot in VO
- Content PO – VO - MBO
- Competentiesystematiek (V)MBO Groen
- Idem onderwijsassistent met doorlopende leerlijn en ICT opleidingen (SURFproject met ROC Nijm. / KBA / HAN
- NWO aandachtsgebied met OTEC
- Overige?

© OTEC / OUNL Heerlen 2006

7. Conclusies / discussie

1. Psychologisch, pedagogisch-didactisch en organisatorisch is duidelijk wat / hoe leren per competentiegebied te optimaliseren voor elke lerende in en rond school
2. Keuzen: competentiegebied / niveau vaardigheid / ICT systematiek(en) / begeleiding in en buiten school, stage, bedrijf / ontwikkeling / variatie in assessment / onderzoek / evaluatie
3. Subsidietrajecten / subsidieverstrekters / strategie acquisitie